

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat, illetve a Hegyvidéki Gondozási Központ 2014-ben indította el a Szépkorúakért a Hegyvidéken programot. A gondozási központ felkérésére és megbízásából a Szolidáris szomszédság közösségfejlesztő alprogram kidolgozója és megvalósítója a Közösségfejlesztők Egyesülete. (2017 januárjától a programot, illetve a csoportokat a Hegyvidéki Kulturális Szalon veszi át.)

A közösségfejlesztő program célja a kerület alsó részén élő idős emberek öntevékenységeinek, önszerveződésének támogatása, ezáltal a szomszédsági kapcsolatok erősítése, közösségek létrehozása, és az egész kerület helyi nyilvánosságának fejlesztése.

A Szépkorúakért a Hegyvidéken – Szolidáris szomszédság közösségfejlesztő alprogram Németvölgy egy részén indult, majd a második évben kiterjedt Németvölgy egészére, Virányosra, Krisztinavárosra és Kútvölgyre. A **közösségfejlesztő folyamat** minden városrészben a helyi idős emberek aktivizálását (is) célzó interjúzással, közösségi beszélgetésekkel, szakemberek érzékenyítésével és bevonásával, közösségi terek biztosításával kezdődött, majd a programba bevont helyi idős emberek (szomszédsági önkéntesek) és szakemberek (közösségi mentorok) képzésével és a velük való közös munkával folytatódott.

A szomszédsági munka mellett a **helyi nyilvánosság fejlesztése** érdekében is megszólítottuk a kerületi idős lakosokat, hogy az erre vállalkozók egy képzés után, műhelymunkában dolgozva önkéntes tudósítókká váljanak.

A **szomszédsági önkéntesek** tevékenysége a program egyik központi eleme: „szívügyüket” megvalósítva közösségeket, tanulóköröket hoznak létre, helyi érdekképviselőket vállalnak, közösségi programokat kezdeményeznek stb. A szomszédsági önkéntesek munkáját önkéntes szakemberek, **közösségi mentorok** segítik. A szomszédsági önkéntesek és közösségi mentorok a **Hegyvidéki Szomszédok** csoportban dolgoznak együtt.

Az önkéntes tudósítókból alakult meg a hegyvidéki **Helyi nyilvánosság műhelye**. Honlapjuk, a „Kopp-kopp 12. kerület” a <https://koppkopp12kerulet.wordpress.com/> címen érhető el.

Közösségfejlesztő program: Nincs intézményi háttere, vagyis nincs fizikai tér, amit be kell „lakni”, tevékenység, amelyet „vinni kell”, és nincsenek „készen kapható” munkakörök. Van egy program, ami annak ad keretet, hogy akinek ideje, energiája és szándéka van arra, hogy valami közhasznú dolgot tegyen, az megtehesse – és ehhez támogató társakat, közösséget találjon.

Az önkéntesek egy része úgy csatlakozik a programhoz, hogy tudja, mit szeretne megvalósítani (egy klubot létrehozni, egy emléktáblát állíttatni stb.). Másoknak nincsenek terveik, de örülnek, hogy van egy program, egy szerep, egy közösség, amely a közösségért tenni akarásnak terepet, lehetőséget ad. Akiket az újságírás és ennek megtanulása vonz és ebben látják maguk számára a tenni tudás lehetőségét, azok önkéntes tudósítónak jelentkeznek. Aztán függetlenül attól, hogy ki miért és hogyan vált társunkká:

A program során az önkéntesek magukénak kezdik érezni a helyi ügyeket, a helyi emberek problémáit, és megerősítést, ha úgy tetszik, felhatalmazást kapnak a cselekvésre a közösség nevében – és cselekszenek. Ez értékes erőforrás mind a helyi lakosok, mind a helyi intézmények, mind az önkormányzat számára.

Az önkéntesek közössége(ke)t alkotnak, olyan emberek közösségét, akik felelősséget éreznek környezetükért. Az önkéntesek tevékenységük során új közösségeket teremthetnek – ezekben a közösségekben az öntevékenység értékét képviselik. Az önkéntesek további tevékenysége egy-egy közösségi esemény szervezése lehet, ezek alkalmilag egy szélesebb kör számára

jelenthetnek közösségi élményt, művelődési lehetőséget. (A közösségek és közösségi események számára a helyi intézmények biztosítanak teret.) Az önkéntesek felvállalnak kisebb-nagyobb (érdekképviselői) ügyeket, amelyeket végigvisznek a megoldásig, vagy amelyek számára fórumot teremtenek (a megbeszélésre, esetleg a közös cselekvésre), vagy amelyeket „csak” megjelenítenek a helyi nyilvánosságban. ***Az önkéntesek tevékenységének fontos jellemzője, hogy olyan emberekhez is eljutnak, akiket az intézmények nem érnek el.***

Az önkéntesek fontos szerepet töltenek be a helyi közösség életében azzal is, hogy kapcsolatokat építenek és információt közvetítenek, illetve hidat képeznek az önkormányzat, a helyi intézmények és a helyi lakosok között.

Az önkéntesek minden tevékenységének legfontosabb eleme „működés módjuk”: felelős, tevékeny állampolgári létük, mellyel környezetük számára is (új) mintát adnak.

Önkénteseink mondták

Helyi nyilvánosság: A helyi nyilvánosság egy település, városrész (a közügyekről szóló) nyilvános kommunikációja. Mindaz, amit az emberek egymás között beszélnek nyilvános tereken és alkalmakon, illetve a virtuális térben, valamint amit az önkormányzat és az intézmények kommunikálnak az emberek felé hivatalos fórumokon, de leginkább a helyi tömegkommunikáció csatornáin. A harmadik irány (és ideája szerint ez lenne a nyilvánosság lényege) az emberek kommunikációja az önkormányzat és intézményei felé – mivel nyilvánosságról beszélünk, itt nem a „személyes ügyintézésre” gondolunk, hanem a nyilvános (és ideája szerint egy nem feltétlenül egységes, de közösen kialakított tartalmú) kommunikációra. ***A nyilvánosság nem csupán információk egymás közti és oda-vissza áramlása. A nyilvánosság ezen információk feldolgozása, megvitatása és további kommunikációja.*** Amikor egy közösségfejlesztő programban a helyi nyilvánosságot fejlesztjük, akkor

- ***kapcsolatokat építünk*** a helyi lakosok között, amely által jobban tudnak terjedni az információk,
- ***fórumokat teremtünk*** (alkalmakat és felületeket) az információk megjelenítésére és megvitatására,
- amelyeken az emberek megtapasztalhatják, hogy az egyéni ügyek valójában másokat is érintő, ezáltal közös ügyek. A közös ügyekből pedig akár közös cselekvés is elindulhat.
- ***önkénteseket képzünk***, akik képesek arra (és ezt feladatuknak is tekintik), hogy az információkat a lakosok számára személyre szabottan közvetítsék – a lakossági információkat pedig a megfelelő helyre „becsatornázzák”,
- mindezt nem csak a személyes kommunikációban teszik, hanem az általuk hozzáférhető más felületeken is – ezen, felületek kialakítása és működtetése is a közösségfejlesztő program része.

Helyi nyilvánosság műhely

A programelem célja:

- a helyi nyilvánosság gazdagítása a helyi idős lakosok által fontosnak tartott témákkal, sajátos szemléletmóddal,
- az idősek számára fontos információk, témák fókuszált, érthető megjelenítése a helyi nyilvánosságban,
- a helyi nyilvánosság csatornáinak, műfajainak gazdagítása; felületek kialakítása kifejezetten az idősek számára,

- kerületi idős lakosok aktivizálása és képessé tétele az írott, képes, hangzó műfajokban való alkotásra, az önkéntes tudósító szerepre,
- az önkéntes tudósítókból álló alkotóműhely létrehozása.

E célok elérése érdekében valósult meg az önkéntes tudósító képzés 2015 őszén. A képzés résztvevői között az építésztől a külpolitikai tudósítón, tanáron és amatőr színészen át a katonatisztig sokféle foglalkozású nyugdíjast találunk. Ami közös bennük, az a közlésvágy – és a nyitottság arra, hogy újat tanuljanak.

A képzés módszereiben a résztvevők érdeklődésére, tudására, tapasztalataira, órai és órák közötti munkájára épített, és nagyon gyakorlatközpontú volt. Az újságírás alapjainak megtanítása mellett a résztvevők csoporttá szervezése, a közösségépítés is fontos célja volt a képzésnek.

Hétről hétre készültek az írások, az órákon a videóra vett interjúk, melyeket közösen elemeztek, média-megfigyelési tapasztalatokat dolgoztak fel, a résztvevők alapvető műfajismereti tudást és etikai ismereteket szereztek.

A témákat a résztvevők hozták (épített és természeti környezetünk, egészséges életmód, az idősök helyi problémái, generációk közti kapcsolatok stb.) – s azt tanulták, hogyan tudják ezeket a számukra fontos témákat mások számára is érdekessé tenni.

A képzés műhelyként folytatódott 2016 januárjától. A műhely egy alkotó és tanuló csoport, ezért a képzés és a műhelymunka nem válik el élesen egymástól: a műhelymunkában az alkotás kap nagyobb szerepet.

2016 nyarán elindult a Kopp-kopp 12. kerület honlap – inentől a műhelyalkalmak szerkesztőségi összejövetelekké alakultak. Egy 4 alkalmas, külső szakértő által tartott képzés során a műhelytagok a honlap technikai kezelésére is felkészültek, így a honlapot – szó szerint – maguk működtetik.

Kopp-kopp 12. kerület

A Kopp-kopp 12. kerület honlap

- egy internetes felület, mely lehetőséget ad az önkéntes tudósítók írásainak, fotóinak megjelenésére, azzal a céllal, hogy
- a hegyvidéki tömegkommunikációban a helyi idősök ne csak olvasók, illetve mint téma jelenjenek meg, hanem mint aktív közreműködők (újságírók), akik saját(os) nézőpontjukat, gondolataikat, tapasztalataikat, véleményüket jeleníthetik meg a számukra fontos témákban.
- egy internetes felület, mely nem csak az önkéntes tudósítók írásainak és fotóinak kíván helyet adni, hanem minden helyi (idős) lakost (és közösséget, szervezetet) biztat a nyilvánosság előtti megjelenésre, melyet a honlapon keresztül biztosít,
- egy internetes felület, mely teret ad az aktivizálásra, a bevonásra, a helyi lakosság önszerveződésének támogatására.

A Kopp-kopp több, mint internetes felület:

- A honlap legérdekesebb cikkeiből rendszeresen (kb. havonta) jelenik meg színes nyomtatott újság is (4 A5 oldal terjedelemben),

- elindult a honlaphoz (is) kapcsolódó facebook oldal (szükség van még egy képzésre, amely során ezt az önkéntesek „birtokba veszik”),
- 2016 decemberétől pedig Kopp-kopp esteket tartunk a Hegyvidéki Kulturális Szalonban. Ezek az estek azon kívül, hogy népszerűsítik és személyessé teszik a Kopp-kopp honlapot az itt lakók körében, lehetőséget adnak a helyi kötődés erősítésére, és közéleti témák felszínre kerülésére is.

Önkénteseink mondták (2016. tavasz, ősz):

Ezeket az összejöveteleket (valamennyi eddigi szomszédsági/közösségi programot, amelyben résztvevő voltam) egy-egy olyan **új lehetőségnek tartom**, ahol a leglényeg pont az, hogy egy (számunkra kedves, vagy fontosnak tartott) ügy érdekében (függetlenül sok-sok egyéb tényezőtől) képesek legyünk együtt gondolkodni, cselekedni – **tenni valamit egymásért, a szűkebb-tágabb közösségünkért.**

Az utóbbi időben több – nálamnál idősebb és önbizalom-hiányosabb – embernek **felajánlottam** már, **hogy „bevezetem” a számítógépezés**, az internetezés (e-mailezés, skype-olás) **„tudományába”**, azaz megtanítom az előbb felsoroltak alapszintű használatára. (Mindarra a kevésre, amit én az évek során elsajátítottam.) Tudom, hogy nekem igen nagy a türelmem és mérhetetlenül tisztellek mindenkit, aki idős kora ellenére kíváncsi a computer használatára és tenni is hajlandó azért, hogy megtanulja.

A felajánlásomat most először hitte el, és vette komolyan egyik önkéntes szomszéd-társam, s az első (több órás) tanulói alkalom után nagyon **bizakodóak vagyunk, hogy fog ez menni!** Csak az egyik oldalról a türelem, a másiktól a töménytelen mennyiségű gyakorlás szükségeltetik.....

És akkor mindjárt itt vagyunk a szívesség-bank témakörénél.

A közösségfejlesztők segítségével, kialakult egy olyan helyzet, hogy nyugodtan adhatnánk a program alcímének azt is, hogy "Szépkorúak a Hegyvidékért", hiszen az önkéntesek sokat tettek, tesznek a kerületért .

Lokálpatriota vagyok, önkéntes tudósítóként, úgy érzem, többet tehetek szűkebb (lakó)környezetemért, mint előtte valaha is módomban állt. Írásaimmal bemutattam úgy a számomra örömteli történéseket, mint azokat a jelenségeket, amiken – véleményem szerint – változtatni kellene, lehetne.

Nyolc hónap elteltével, már értem, hogy miért van szükség ránk. Az elmúlt évek alatt nagyon sokat szépült, fejlődött, változott kerületünk. Ahhoz, hogy az itt élők "jól érezzék" magukat,

mindenképpen szükség van visszajelzésekre. El kell mondani, le kell írni, meg kell mutatni, mi az, ami a kerület lakosainak igényeit kielégíti. Mi az, amit hiányolunk? Mi az, aminek nagyon örülünk. Természetesen a múltat sem szabad feledni! Ki mindenki híresség lakott itt és lakik is itt nálunk?

Úgy érzem, még szélesebb, nagyobb körben is tudok valamit adni kerületünknek, Budának és mindenkinek, aki jó szívvel fogadja. Ezért is csatlakoztam a Helyi nyilvánosság műhelyhez. Tanárként, színészként a média reális iránynak tűnt. Fontos a jó szándék, ám a hozzáértés sem hátrány, és a műhelyben rengeteg új dolgot tanulunk.

Alapvetően a közösség közös gondolkodása határozza meg, hogy milyen témákkal, ügyekkel foglalkozunk. Ezt segítik a rendszeres megbeszélések, gondolatébresztő, közösségfejlesztő kirándulásaink.

Mi arra vállalkoztunk, hogy a körülöttünk élő emberek, ismerősök, szomszédok és a mi magunk problémáit figyelembe véve, megpróbáljunk tenni valamit azért, hogy lakóhelyünket még komfortosabbá tegyük, hogy örömmel tudjunk itt lakni.

Közkívánatra, a gondozási központban, kezdő angol nyelvtanfolyamot indítottunk. Ezt a magam részéről önkéntes felajánlásként, minden ellenszolgáltatás nélkül tettem. A közösségért. 12-en indultunk és 22-en végeztünk. Elég népszerűek voltak az órák.

Még egyszer hangsúlyozom, hogy nagyon tetszik a kerület hozzáállása az idősekhez. Nagyon fontosnak tartom, hogy a továbbiakban is odafigyeljenek a szenior társadalom mentális és fizikai állapotának fenntartására. Amíg tehetem, én is küzdök az érdektelenné válás megelőzéséért.

A 2015-ben irodalmi Nobel-díjat kapó Szeptelana Alekszijevice belarusz írónról olvastam, és felfigyeltem a következőkre: „Amikor megyek az utcán és ilyen-olyan szavak, kifejezések, kiáltások ütnek meg a fülemet, mindig azt gondolom, milyen sok regény tűnik el az időben. A sötétségben.” Akkor gondoltam arra, hogy az legyen a célunk, hogy minél kevesebb történet menjen veszendőbe.